

Järla skolas

**Plan mot diskriminering och
kränkande behandling**

läsåret 17/18

Innehållsförteckning

Inledning	sid. 2
Syfte	sid. 3
Värdegrund och vision	sid. 3
Ansvarsfördelning	sid. 3
Trygghetsteam	sid. 4
Förebyggande arbete mot kränkningar, diskriminering och trakasserier	sid. 5
Att utreda och åtgärda kränkningar, diskriminering och trakasserier	sid. 6
Kartläggning, utvärdering och revidering	sid. 7
Nulägesanalys - utvärdering av mål för läsåret 16/17	sid. 7
Mål och åtgärder för läsåret 17/18	sid. 8
Bilaga 1: Åtgärdstrappa vid kränkningar	sid. 10
Bilaga 2: Bilder på elevernas otrygga platser	sid. 11
Bilaga 3: Begreppsdefinitioner	sid. 12

Inledning

Skolans arbete mot diskriminering, trakasserier och kränkande behandling regleras av lagstiftningen i skollagen och diskrimineringslagen. Arbetet styrs även av första kapitlet i läroplanen Lgr11.

Detta dokument har tidigare kallats "likabehandlingsplan". Efter en lagändring i skollagen och i diskrimineringslagen som trädde i kraft i januari 2017 kallas planen nu *Plan mot diskriminering och kränkande behandling*.

"Reglerna om aktiva åtgärder mot diskriminering finns i 3 kapitlet diskrimineringslagen. För förskolan, skolan och annan verksamhet som regleras i skollagen är en av nyheterna i diskrimineringslagen att skyldigheten att arbeta med aktiva åtgärder har utvidgats till att omfatta alla diskrimineringsgrunder. Arbetet med aktiva åtgärder för att motverka diskriminering och på annat sätt verka för lika rättigheter och möjligheter ska omfatta diskrimineringsgrunderna kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder. Nytt är också en skyldighet att genomföra arbetet med aktiva åtgärder enligt ett övergripande ramverk. Det har också införts en skyldighet att ha riktlinjer och rutiner för verksamheten i syfte att förhindra trakasserier och sexuella trakasserier. Kravet på en likabehandlingsplan har ersatts med ett allmänt krav på skriftlig dokumentation."

Citat från skolverket

Syfte

Syftet med planen är att tydliggöra hur Järla skola

- arbetar för att skapa trivsel och trygghet samt främja likabehandling för alla elever på skolan
- arbetar förebyggande och åtgärdande kring diskriminering, trakasserier och kränkande behandling

Järla Skolas *Plan mot diskriminering och kränkande behandling* ska vara ett aktuellt och levande dokument och ett verktyg för personalen i det gemensamma trygghetsarbetet. All personal som arbetar på skolan har ett ansvar att känna till och följa planen.

Värdegrund och vision

På Järla skola är alla unika och lika mycket värda. Skolan förbereder eleverna för framtiden genom att arbeta utifrån Järlas *tre alltid*

- Barnet i fokus
- Trygghet och lärande
- Ett positivt och professionellt bemötande

Vi tar aktivt avstånd från och jobbar aktivt mot all form av kränkningar, diskriminering och trakasserier. Vi vill skapa en miljö där alla känner sig trygga, sedda och respekterade och som präglas av hänsyn och ömsesidig respekt. Ingen ska behöva utsättas för diskriminering, trakasserier och kränkande behandling i skolan. Som elev ska du alltid ha en vuxen att gå till och bli lyssnad på.

Ansvarsfördelning

Rektor

Det är rektors ansvar att

- Se till att all personal, elever och vårdnadshavare känner till att alla former av diskriminering, trakasserier och kränkande behandling är förbjudna på skolan
- Se till att det bedrivs ett målinriktat arbete för att främja barns och elevers lika rättigheter, samt att motverka kränkande behandling och diskriminering eller trakasserier på grund av kön, könsöverskridande identitet eller uttryck etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder
- En *Plan mot diskriminering och kränkande behandling* upprättas och utvärderas årligen tillsammans med personal, och elever

- Om skolan får kännedom om att kränkande behandling, trakasserier eller diskriminering förekommer, se till att utredning görs och att åtgärder vidtas
- Ta beslut och ge trygghetsteamet uppdrag gällande kränkande behandling, diskriminering och trakasserier
- Se till att skolpersonal har ett system för att dokumentera anmäld eller upptäckt kränkande behandling, trakasserier och diskriminering och de åtgärder som vidtagits
- Kontakta andra myndigheter vid behov

Lärare och annan skolpersonal

Det är lärares och annan skolpersonals ansvar att

- Följa skolans *Plan mot diskriminering och kränkande behandling*
- Ifrågasätta och reflektera över de normer och värderingar som hen förmedlar genom sin undervisning och sträva efter likabehandling
- Se till att åtgärder vidtas då kränkande behandling, trakasserier eller diskriminering misstänks, anmäls eller upptäcks
- Dokumentera misstänkt, anmäld eller upptäckt kränkande behandling, trakasserier och diskriminering och de åtgärder som vidtas
- Bevaka att utreda fall av kränkande behandling, trakasserier och diskriminering där den enskilda läraren är berörd, följs upp
- Bemöta elever och kollegor på ett respektfullt sätt

Elever

Det är alla elevers gemensamma ansvar att

- Påtala kränkande behandling, trakasserier och diskriminering som förekommer på skolan
- Bemöta elever och personal på ett respektfullt sätt

Trygghetsteam

På Järla skola finns ett *Trygghetsteam* som träffas regelbundet varje vecka. Teamet består av representanter från varje arbetslag årskurs 1-6, fritids, skolledning samt elevhälsovården. Trygghetsteamets uppdrag är att planera och leda skolans trygghetsarbete samt att bistå i kränkingsärenden då det behövs. Trygghetsteamet ansvarar för att *Plan mot diskriminering och kränkande behandling* hålls uppdaterad.

Främjande och förebyggande arbete mot kränkningar, diskriminering och trakasserier

Järla skola arbetar främjande och förebyggande utifrån skolverkets uppdrag om värdegrundsarbete och KiVa som är ett finskt antimobbningsprogram. Programmet har utvecklats av Åbo universitet och är utformat utifrån forskning och evidens.

<https://www.skolverket.se/skolutveckling/vardegrund>
www.kivaprogram.se/sv/

Konkret innebär det

- Vi uppmuntrar alltid positivt, respektfullt och varmt beteende bland elever och personal på skolan
- All personal reagerar och ingriper omedelbart på upptäckt kränkning
- Skolgemensamma "happenings" och firande av traditioner/högtider för att främja en "vi-känsla" på skolan
- Elevinflytande bland annat genom elevråd, matråd, trygghetsråd
- Fasta platser i klassrum och matsal. Vid grupparbeten gör läraren grupperna
- Alla elever känner till skolans gemensamma trivselregler och skapar tillsammans klassregler
- Alla elever känner till handlingsplanen för elever vid kränkande behandling, trakasserier eller diskriminering samt åtgärdstrappa
- Aktivt arbete för att få eleverna "nätsmarta"
- Samverkan över årskurserna sker regelbundet genom t.ex. faddring, temaarbeten och övriga aktiviteter
- Personal finns alltid ute i gula västar, enligt rastvärdsschema
- Arbetslagen arbetar kontinuerligt med gruppstärkande aktiviteter i klasserna. Trygghetsteamet bistår med material och stöd till arbetslagen
- Trygghetsteamet samarbetar med eleverna kring planering, genomförande och utveckling av skolans trygghetsarbete

- Elevhälsoteamet arbetar för en god elevhälsa och har representanter i trygghetsteamet
- Regelbunden kartläggning av trygghet och trivsel bland eleverna genom bl a elevenkäter

Att utreda och åtgärda kränkande behandling, diskriminering och trakasserier

Åtgärdstrappan; elev-elev

1. Alla vuxna som upptäcker en kränkning skall genast ingripa. Då den akuta situationen med de inblandade åtgärdats, informeras elevernas mentor.
2. Mentor/lärare och den personal som upptäckt kränkningen talar med den som utsatts för kränkningen, för att klargöra vad som hänt och om det hänt tidigare. De vuxna förklarar för eleven att kränkningar ej får förekomma och att skolan vidtar åtgärder. Tid bestäms för uppföljning. Samtalet dokumenteras och vårdnadshavare kontaktas. Även samtal med VH dokumenteras.

Mentor/lärare och den personal som upptäckt händelsen, träffar den/de som utfört kränkningen. Om det är flera personer som deltagit talar de vuxna med dem en och en. Förklara att kränkningar inte accepteras och inte heller får förekomma enligt lag, och att de genast ska upphöra. En överenskommelse för hur detta ska gå till görs och tid bestäms för uppföljning. Samtalet dokumenteras och vårdnadshavare kontaktas. Även samtal med VH dokumenteras.

3. Uppföljningssamtal med inblandade. Om överenskommelse ej följts kontaktas vårdnadshavare ytterligare en gång av mentor och tid för möte med vårdnadshavare bestäms. Mentor beslutar om eleven ska närvara. En ny överenskommelse upprättas.
4. Om kränkningarna ändå inte upphör kontaktas rektor. Rektor bedömer om ärendet går vidare till trygghetsteamet eller om ärendet går vidare till en elevvårdskonferens. All dokumentation överlämnas till rektor och eventuellt till trygghetsteamet.
5. Personal från trygghetsteamet träffar de inblandade för samtal. Minst 2 ur trygghetsteamet närvarar vid samtalen. Samtalen dokumenteras. Utifrån samtal och händelse (t.ex. våld, utfrysning, ryktesspridning och nätmobbning) gör trygghetsteamet en bedömning av ärendet och hur det ska hanteras. Rektor informeras och tar del av dokumentationen
6. Trygghetsteamet kontaktar inblandade vårdnadshavare och mentor för information om beslut och åtgärder. Samtalen dokumenteras.

7. Om kränkningarna fortfarande inte upphör går ärendet vidare till rektor och skolledning för vidare åtgärder.
8. Vid behov kontaktas berörda myndigheter (t.ex. socialtjänst, kommun och polis).

Vuxna (medarbetare, vårdnadshavare) – elev

- Om någon vuxen kränker en elev så talar personalen enskilt med den berörda personen.
- Skolledning informeras.
- Skolledning har samtal med den vuxne. Händelsen dokumenteras.
- Vid upprepade tillfällen kontaktas personalstrateg och ev. fackförbund. (Gäller medarbetare) Polisanmälan kan ske.

Kartläggning, utvärdering och revidering

De verktyg skolan främst använder sig av för att kartlägga och utvärdera trivsel, trygghet och förekomst av kränkningar är den trygghetsenkät som eleverna fyller i varje vårtermin. Under läsåret 17/18 kommer vi att arbeta fram en mer effektiv arbetsprocess för att kartlägga, analysera och utveckla trygghetsplanen och trygghetsarbetet. Fler enkäter och mätpunkter jämnt fördelade över läsåret kommer att användas. Målet är att alla elever och personal ska vara delaktiga i utvärderings- och utvecklingsarbetet på ett mer strukturerat sätt.

Nulägesanalys - utvärdering av mål för läsåret 16/17

Utvärdering av planen 16/17 har gjorts av trygghetsteamet och baseras till största del på den trygghetsenkät eleverna gjorde i maj i år.

Mål 1: "Det finns vuxna ute på rasterna som kan hjälpa mig"

I trygghetsenkäten som besvarades i maj 2016 svarade 83 % att det stämmer mycket bra och bra att det finns vuxna ute på rasterna. I enkäten våren 2017 ligger motsvarande siffra på 85%. Då detta varit ett målfokus under läsåret kan en tycka att denna marginell förbättring inte är tillräcklig. Å andra sidan svarade 98% år 2016 att de kände sig trygga på rasterna, motsvarande siffra för 2017 är 99%. Målet kommer att kvarstå då vi anser att hög, fungerande vuxennärvaro på skolgården är viktig för att bibehålla hög trygghet och trivsel på raster.

Mål 2: "Jag vågar säga vad jag tycker och tänker i klassrummet"

I trygghetsenkäten som besvarades i maj 2016 svarade 87% att det stämmer mycket bra eller bra. Motsvarande siffra i 2017 års enkät är 88%. Det är också här en mycket marginell förbättring. På fråga om upplevd trygghet i klassrummet var dock siffrorna högre, år 2016 98% och 2017 99%. Även om upplevd trygghet i klassrummet ligger högt, behöver vi fortsätta undersöka hur vi ska få fler elever att känna att de vågar uttrycka sig inför klasskamrater. De åtgärder som skulle ha vidtagits har inte genomförts i alla klasser. Vi kan bli bättre på att stötta de elever som idag inte vågar uttrycka sig.

Mål 3: Värna om våra goda resultat när det gäller trygghet och trivsel.

Årets resultat av trygghetsenkäten visar återigen på hög trygghet och trivsel bland eleverna. Eleverna upplever sig trygga på raster (99%), i klassrum (99%) och i korridorer (94%). De uppger att de har någon kompis att vara med i skolan (97%). Vi fortsätter att utveckla vårt arbete för att bibehålla de goda resultaten.

Mål och åtgärder för läsåret 17/18

Årets mål har utformats utifrån nulägesanalysen och förra årets mål

Mål 1: Förbättra och utveckla det kontinuerliga värdegrunds- och trygghetsarbetet

- Inkludera eleverna i större utsträckning bl a genom att skapa ett *trygghetsråd*
- Fortsätta bygga en struktur för kontinuerligt värdegrundsarbete med alla elever och personal
- Omorganisera trygghetsteamet för att effektivisera arbetet
- Utveckla *Plan mot diskriminering och kränkande behandling* med tydligare koppling mellan mål/åtgärder och skolverkets riktlinjer kring värdegrundsarbete samt diskrimineringsgrunderna

Ansvarig: Skolledning och Trygghetsteamet

När: Löpande under läsårets gång

Mål 2. Alla elever vågar uttrycka sina tankar

- Enkät "vågar du uttrycka vad du tycker i klassrummet" ska genomföras i årskurs 1-6 och följas upp av arbetslag och trygghetsteam
- Pedagogerna jobbar med olika uttryckssätt: tal, skrift, reflektionsbok
- Pedagogerna och kurator jobbar med gruppstärkande och trygghetsskapande lekar/övningar med eleverna på mentorstid

Ansvarig: Pedagoger och trygghetsteam

När: Löpande under läsårets gång

Mål 3: Personalen ska bli mer synliga på rasterna.

- Revidera klart regler och rutiner för rastvärdskap
- Förankra regler och rutiner bland personal och elever
- Förankra skolgårdsgränser och elevernas dokumenterade "otrygga platser" bland personal och elever
- Se över rutiner för vuxennärvaro i korridorer och omklädningsrum

Ansvarig: Skolledning, trygghetsteam, personal och administration

När: Under höstterminen

Mål 4: Alla på skolan ska vara "nätsmarta" och rustade för att kunna hantera risker/utsatthet på nätet

- Samtliga elever i årskurs 3-6 samt all personal ska få utbildning av Maria Dufva
- Jobba fram "klassens nätsmarta tips" i årskurs 3-6 som sätts upp i klassrummet
- all personal använder sig av Medierådets lektionsmaterial för inspiration och vägledning

Ansvarig: Skolledning och personal

När: Vid terminsstart och löpande under året

Bilaga 1. Åtgärdstrappa vid kränkningar

ÅTGÄRDSTRAPPA Järla Skola

Berörda myndigheter kontaktas.

Ärendet vidare till rektor och skolledning för vidare åtgärder.

Trygghetsteamet kontaktar inblandade vårdnadshavare och mentor för information om beslut och åtgärder.

Personal från trygghetsteamet träffar de inblandade för samtal.

Rektor kontaktas som bedömer om ärendet går vidare till trygghetsteamet eller till elevvårdskonferens. All tidigare dokumentation överlämnas.

Enskilda uppföljningssamtal med inblandade. Om överenskommelse ej följts kontaktas vårdnadshavare för ett möte. Ny överenskommelse upprättas.

Mentor/lärare, tillsammans med den som upptäckt kränkningen, talar enskilt med alla inblandade. Samtliga vårdnadshavare kontaktas. Samtalen dokumenteras. Överenskommelse görs. Tid för uppföljning bestäms.

All personal som upptäcker en kränkning ska genast ingripa. Då den akuta situationen åtgärdats, informeras elevernas mentor.

Bilaga 2: Bilder på elevernas otrygga platser

Fotbollsplanen

Kingrutorna

Korridorer

Omlädningsrum

Nedre skolgården

I och bakom rastboden & lilla idrottshallen

Kompisgungorna

Skogen

Bilaga 3: Begreppsdefinitioner

Kränkande behandling avser handlingar som kränker en människas värdighet, men som inte har något samband med de sju diskrimineringsgrunderna (se nedan). Kränkningen kan utföras av en eller fler personer och riktas mot en eller flera. Kränkningarna kan vara synliga och handfasta likaväl som dolda och subtila. De kan utföras direkt mot personen eller via exempelvis telefon och internet. Kränkande behandling kan t ex uttryckas genom nedsättande tilltal, ryktesspridning, förlöjliganden eller fysiskt våld. Kränkningar kan även handla om att frysa ut eller hota någon. Kränkande behandling kan äga rum vid enstaka tillfällen. De kan även vara systematiska och återkommande och benämns då som mobbning.

Mobbning innebär en upprepad negativ handling där någon eller några medvetet och med avsikt tillfogar eller försöker tillfoga en annan skada och obehag.

Trakasserier är kränkande behandling som har samband med någon av de sju diskrimineringsgrunderna *kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder, sexuell läggning eller ålder*.

Diskriminering innebär att någon missgynnas direkt eller indirekt, av skäl som har samband med någon av de sju diskrimineringsgrunderna *kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder*. Eftersom diskriminering handlar om missgynnande förutsätter det någon form av makt hos den som diskriminerar. I skolan är det huvudman eller personal som kan göra sig skyldig till diskriminering. Barn och elever kan inte diskriminera varandra i juridisk bemärkelse.

Direkt diskriminering innebär att någon missgynnas genom att behandlas sämre än någon annan. Man kan också i vissa fall diskriminera genom att behandla alla lika, så kallad indirekt diskriminering. Med detta menas att någon missgynnas genom tillämpning av en bestämmelse eller ett förfaringsätt som framstår som neutralt men som i praktiken missgynnar en elev av skäl som har samband med en viss diskrimineringsgrund, såvida inte bestämmelsen, kriteriet eller förfaringsättet har ett berättigande.